

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Воробйова О.П. Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки. Вісник КНЛУ. Сер. Філологія. 2011. Т.14. № 2. С. 53–64.
2. Миллер Л.В. Художественный концепт как смысловая и эстетическая категория. Мир русского слова. 2000. № 4. С. 39–45.
3. Аскольдов С.А. Концепт и слово // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста: антология. М.: Academia, 1997. С. 267–279.
4. Маслова В.А. Поэт и культура: Концептосфера Марины Цветаевой. М.: Флинта, 2004. 256 с.
5. Ніконова В.Г. Художній концепт: процедури реконструкції та моделювання (на матеріалі трагедій В. Шекспіра). Вісник КНЛУ. Сер. Філологія. 2011. Т. 14. № 2. С. 113–122.
6. Lakoff G. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. Chicago: University of Chicago Press, 1980. 242 p.
7. Кобозева И.М. К формальной репрезентации метафор в рамках когнитивного подхода. URL: <http://www.dialog-21.ru/digest/2002/articles/kobozeva/>.
8. Lakoff G. Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal About the Mind / George Lakoff. Chicago: Chicago Press, 1987. 614 p.
9. Ваховская О.В. Метафорические средства концептуализации греха в англоязычном дискурсе // Записки з романо-германської філології. Вип. 25. 2010. С. 62–75.
10. Kövečses Z. Metaphor: A Practical Introduction in cognitive linguistics / Z. Kövečses. Oxford and New York: Oxford University Press, 2002. 375 p.
11. Воробйова О.П. Когнітивна поетика: здобутки і перспективи. Вісник Харківського нац. ун-ту. 2004. № 635. С. 18–22.
12. Roth V. Allegiant. / V. Roth. URL: <https://www.readingstudios.com/uploads/5/2/4/6/52467441/allegiant.pdf>.
13. Roth V. Divergent. URL: http://royallib.com/read/Roth_Veronica/Divergent.html#0.
14. Longman Exams Dictionary. London: Pearson Education Limited, 2006. 1835 p.
15. Roth V. Insurgent. URL: https://royallib.com/read/Roth_Veronica/Insurgent.html#0.

УДК 82.091

ДИСКУРС-ПОРТРЕТ АМЕРИКАНСЬКОГО БЛОГЕРА ФІОНИ ЦИТКІН

A DISCOURSE-PORTTRAIT OF AMERICAN BLOGGER FIONA CITKIN

Калитюк Л.П.,*кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри германської філології**Інституту філології**Київського університету імені Бориса Грінченка***Іщук Т.М.,***студентка**Інституту філології**Київського університету імені Бориса Грінченка*

Стаття присвячена встановленню дискурс-портрета американського блогера Фіони Циткін на прикладі її блогів, які є складовою частиною медійного дискурсу. Методологічною базою дослідження слугував метод дискурс-портретування, запропонований І. Ухвановою-Шмиговою. Встановлено дискурс-портрет блогера за основними комунікативними категоріями дискурсу, реалізованими в моделі комунікативної адресантно-адресатної взаємодії: самоідентифікації / самопрезентації, пріоритету теми / адресата, категорії часу, місця / простору, інтертекстуальності, місії, контакту з аудиторією, лінгвістичного статусу, співвідношення «міф – реальність».

Ключові слова: медійний дискурс, дискурс-портрет, блогосфера.

Статья посвящается построению дискурс-портрета американского блогера Фионы Циткин на примере ее блогов, являющихся составной частью медиадискурса. Методологической основой исследования послужил метод дискурс-портретирования, предложенный И. Ухвановой-Шмыговой. Дискурс-портрет блогера определен с учетом основных коммуникативных категорий дискурса, реализующихся в модели коммуникативного адресантно-адресатного взаимодействия: самоидентификации / самопрезентации, приоритета темы / адресата, категории времени,

места / пространства, интертекстуальности, миссии, контакта с аудиторией, лингвистического статуса, соотношения «миф – реальность».

Ключевые слова: медиадискурс, дискурс-портрет, блогосфера.

The article focuses on the identifying the discourse-portrait of American blogger Fiona Citkin. The merit of methodological model of discourse-portraiting is that it proved to be applicable to describing fully and clearly the portrait of the speaker. The said discourse-portrait method involves identifying categories. The chief of these are: self-identification, thematic priority, addressee priority, time and space relation, intertextuality, mission, linguistic status, 'myth-reality' correlation.

In addition the carried out research reveals specific features of Fiona Citkin's character. Our conclusions are checked against the examples of speaking behaviour of the blogger in question. We used illustrations drawn from Fiona Citkin's blogs. The article is organized around three main domains: theories, facts, conclusions.

Key words: media discourse, discourse-portrait, categories of discourse.

Постановка проблеми. Наукова розвідка присвячена визначенню дискурс-портрета американського блогера українського походження Фіони Циткін (Fiona Citkin). Дискурс-портретування ще не стало поширеною практикою в науковому філологічному просторі України, хоча вивчення мовленнєвої поведінки особистості за методикою І. Ухванової-Шмигової здається актуальним і ефективним. Звернення до мовленнєвої поведінки емігрантки українського походження, доктора філологічних наук зі спеціальності «Германські мови (англійська)», професора Фіони Циткін є цікавим, оскільки ця жінка є представником кількох культур, іконою стилю, легендарним викладачем, цитати якої і донині пам'ятають її учні. Вона народилася на Закарпатті, у радянському *cultural melting pot*.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою нашої розвідки є надбання сучасних дискурсивних студій, зокрема праці І. Ухванової-Шмигової, білоруського дискурсолога [1, с. 45]. У статті дискурс розглядається передусім як письмовий текст у соціальному контексті, який дає уявлення про продуцента мовлення. Блогосфера за своїми ознаками належить до медійного дискурсу, специфічного типу мовленнєво-мисленнєвої діяльності, яка характерна суто для інформаційного поля масмедіа [2, с. 151].

Метод дискурс-портретування розроблено в рамках каузально-генетичної теорії дискурсу, суть якої полягає в розширенні плану змісту тексту від дихотомії «фрагмент навколишнього світу (референт) – його знакове відображення» до квадритомії, що, крім згаданих категорій, поповнюється ще рядом (дихотомією) «фрагмент соціальної організації світу (кортеж) – його номінація / вербалізація» [3, с. 10]. Продукт комунікації, зокрема і блог, є матеріалом, який дозволяє встановити дискурс-портрет мовця, як-от особистий, тематичний простори, інституційну належність досліджуваного.

Модель адресанта включає в себе дискурс-категорії: *самоідентифікації, пріоритету теми /*

адресата, часу, простору, місії, спрямованості інформації, контакту з аудиторією, ступеня активності адресатів комунікації, співвідношення «міф – реальність», діяльності, інтертекстуальності, лінгвістичного статусу, відкритості / закритості тексту, соціально-рольового аналізу. Саме зазначені категорії відносять до адресант-ідентифікувальних, оскільки вони представляють «Я» у тематичному зрізі як предметно орієнтовану інформацію. Дискурс-категорія «самоідентифікація» стала визначальною, провідною в реконструкції портрета адресанта, інші дискурс-категорії – підлеглими, які розкривають і характеризують основні компоненти першої дискурс-категорії. Ці дискурс-категорії розглядатимуться з урахуванням їхньої реалізації в тексті. З метою встановлення вказаних адресант-ідентифікувальних характеристик були опрацьовані такі блоги: *The Huffington Post; Thrive Global, American Diversity Report* та сторінка блогера у «Фейсбуці».

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у встановленні характерних рис особистості на прикладі мовленнєвої поведінки Фіони Циткін. Матеріалом дослідження слугували англійські статті блогера. Загальний обсяг статей – 43 одиниці.

У межах статті необхідно розглянути методику аналізу дискурсу, що стосується дискурс-портретування; виділити дискурс-категорії, характерні для мовленнєвої поведінки досліджуваної; визначити дискурс-портрет Фіони Циткін. *Об'єкт* дослідження становить мовленнєва поведінка Фіони Циткін, а *предмет* – особливості вживання мовленнєвих одиниць, які можна трактувати як дискурс.

Виклад основного матеріалу. *Самоідентифікація* – це репрезентація себе через знакову номінацію та її інтерпретація (засобами семантики, граматики, стилістики). У дискурсі Фіони Циткін чітко актуалізується власне «Я», але воно не є центром, відправною точкою дискурсу. Говорячи про своє ставлення до певної проблеми,

автор радше уникає явного домінування власного «Я». Характер використання персональних дейктиків (йдеться передусім про особові та присвійні займенники) здебільшого спонтанний, що може свідчити про глибинні уподобання, ціннісні орієнтири, самопозиціонування особистості.

Встановлено, що в мовленні Ф. Циткін найбільш вживаними є дейктики *they – their*; крім того, засвідчено рівновелике вживання *I, me, my* та *we, our, us*. Такий розподіл дейктиків дещо неочікуваний, оскільки блогер справляє враження лідера, індивідуаліста, самостійної, впевненої та сміливої людини. Аналіз цієї дискурс-категорії свідчить, що Фіона Циткін – неоднозначна особистість різновекторного спрямування. Помітно частотне вживання персональних дейктиків третьої особи сигналізує про екзоцентричну, зовнішньо орієнтовану особистість, яка переймається проблемами третіх осіб (*he, she, it, they*). Це свідчить про те, що Ф. Циткін насамперед позиціонує себе як ретранслятора чужого життєвого досвіду, споглядача, аналітика, *observer*. З іншого боку, значна рясність вживання персональних дейктиків першої особи є, по-перше, свідченням внутрішнього спрямування (*I, me, my*), егоцентричності досліджуваної, але рівновелике поєднання *I, my, me* з *we* свідчить про Фіону Циткін як про командного гравця, члена спільноти, яка не ставить себе вище за читачів та інших жінок-емігрантів. Фіона Циткін позиціонує себе діяльнісно орієнтованою особистістю, яка бачить захоплюючу сучасність (*exciting time, revolutionary spirit of our time*) як результат колективних дій професіоналів.

Вживанням персональних дейктиків першої особи множини мовець ніби залучає аудиторію до свого кортежу, наголошують тим самим на взаємному зв'язку комунікантів. Екстровертність мовця підтверджується закликом покинути віртуальні вежі і жити в реальному широкому світі: *Step out of our virtual ivory towers, our closed like-minded communities, and get accustomed to living in a real, broader world* [4].

Простір і час. Розрізняють географічний та модальний простори. До першого відносять *місцевий* та *глобальний*, до другого – *реальність* – *віртуальність*. Про місцеве проектування йдеться, коли мовець локалізує себе на рівні малих географічних просторів, про глобальний рівень можна говорити, коли мовець бачить себе в планетарному масштабі, у межах Сонячної системи, Всесвіту. Орієнтація в минуле позиціонує мовця як діяча, який розуміє і цінує свою минулу діяльність, живе спогадами. Орієнтація на майбутнє чи теперішнє характеризує активну, діяльнісно орі-

єнтовану особистість. Протиставлення за шкалою «минуле – теперішнє – майбутнє» із залученням оцінних мовних засобів показуватиме особистісні характеристики мовця, як-от: того, хто ностальгує; поціновувача сучасного життя; новатора, який налаштований на позитивні зміни в майбутньому. Встановлено, що темпоральна сітка в мовленні Фіони Циткін зосереджена на теперішньому, незважаючи на те, що блогер оперує різними часовими формами, фокусною точкою завжди є сучасність. Так, *минулий час* використовується із проекцією в *теперішній*. Ф. Циткін використовує *минулий час* лише в життєвих прикладах і водночас наводить паралель із *теперішнім*. Центральним у зверненні до минулого є акцент на звершенні, здобутках, результатах, які відчутні, релевантні дотепер, проявом чого є залучення перфектних форм: *Ana Benitez, President & Co-Founder of Storyrocket, a Miami company with a genius concept, came a long way from an education-enthused immigrant family to becoming a producer who had won prestigious Emmy awards twice, and then co-founded a successful entertainment agency Benitez Karasz* [8].

Так само і вживання майбутнього часу дає відчуття, що майбутнє буде таким, яким його забезпечують нині. Майбутнє проектується через теперішній час: *Therefore, people of good wills shouldn't hope that the situation will somehow evolve for the better all by itself. Take nothing for granted – act!* [8].

У сенсі модального простору досліджувана постає *реалістом*. Ф. Циткін порушує лише актуальні питання сьогодення, які вона добре знає, а саме еміграцію в умовах сучасної політичної ситуації в Сполучених Штатах Америки (далі – США). Водночас вона не робить передбачень на майбутнє та не обговорює минуле. Адресант-ідентифікувальна дискурс-категорія «час» Ф. Циткін дає змогу встановити, що досліджувана не мрійниця, одержима фантастичними ідеями, а людина реалістична, сучасна, не ностальгуюча, рішуча: *Today, in the Trump era, the “likes” seem to be down, while “dislikes” – on the rise. <...> The gaps in social and material standing among diverse immigrant women are huge* [8].

Локально Фіона Циткін позиціонує себе доволі широко, не обмежуються малою місцевістю (місто, селище, край, штат), локалізує себе простором США. Блогер розповідає про Америку як одне ціле, не зосереджується конкретно на штаті, уникає маркерів *here / there*. Це зумовлено тим, що її ціль – не розповідати про Америку, а проінформувати про американську ментальність та культурні особливості загалом. Примітним є харак-

тер адресації в мовленні Ф. Циткін. Її аудиторія водночас розмита і чітко окреслена. По-перше, про розмитість цільової аудиторії в досліджуваних блогах свідчить її дифузне визначення емігрантів як *newcomers*. Цільова аудиторія не специфікується етнічно, не обмежується конкретно, як-от українськими чи російськими емігрантами, Ф. Циткін пише для всіх жінок-емігрантів, для кого ця проблема актуальна: *the newcomers feel more accepted on the East and West Coasts, female population, immigrant women*. З другого боку, цільова аудиторія доволі чітко окреслена географічно, з фокусною точкою «США»: *new comers to America*. Фокусна точка для простору Фіони Циткін – перетин площин, географічної та особистісної. Географічно – країна, особистісно – успіх, самореалізація в цій країні через прийняття ментальності американського суспільства та принесення йому користі. Імплицитно у Ф. Циткін домінує ідея, що ризик еміграції має бути виправданий через успіх та корисність: *In my experience interviewing outstanding women-immigrants, the compatibility parameters for success in the US include creativity; growth mindset; willingness to integrate; American-style work ethic; long-term goals orientation; plus, education and ambition – but most importantly, the abundance mentality* [9].

Адресант-ідентифікувальна дискурс-категорія «місія» вербалізується через озвучення мети і задач. Мета Ф. Циткін – дати настанови новим громадянам США стосовно шляхів соціально-економічної адаптації в нову країну. Ф. Циткін інформує жінок-емігрантів про можливі складнощі та дає поради, як здолати труднощі, також підтверджує це своїми власними життєвими прикладами або подає приклад із життя іншої людини, яка знайома з подібною проблемою. Вона створює власні правила успіху та ділиться ними зі своїми читачами. Блогер окреслює параметри досягнення успіху в США шляхом опитування успішних жінок-емігрантів. Це свідчить про те, що Ф. Циткін уважна та турботлива в ставленні до своїх читачів. Вона відкрита і щира, оскільки бажає успіху іншим: *In my experience interviewing out standing women-immigrants, the compatibility parameters for success in the US include creativity; growth mindset; willingness to integrate; American-style work ethic; long-term goals orientation; plus, education and ambition – but most importantly, the abundance mentality* [9].

Місія Фіони Циткін дещо суперечлива. По-перше, її мовленнєва поведінка свідчить про наявність у неї лідерських рис. Вона самодостатня, успішна жінка, здатна до культурної та

ментальної адаптації, може вести за собою маси послідовників. По-друге, Фіона Циткін не бере на себе відповідальності месії (помітно на співвідношенні персональних дейктиків: низька питома вага *I, we* – рясне вживання *he, she, they*), а підштовхує цільову аудиторію до самостійних дій, вказує на досвід успішних людей. Лідерський профіль Ф. Циткін комплексний. З одного боку, вона може бути інституціоналістом, позиціонувати себе належною до групи емігрантів, меншою мірою блогер є індивідуалістом із сильним особистісним началом, але зберігає зв'язок зі спільнотою емігрантів. Мовленнєва поведінка може вказувати на лідера-менеджера, оповідача, політехнолога, учителя. Матеріал свідчить про наявність у Фіони Циткін лідерських рис менеджера та просвітителя. Менеджерські риси проявляються через потужну фактологічну складову частину в досліджуваних блогах та вмінням керувати аудиторією. Учитель повертає цільову аудиторію в реальність, дискредитує міфи. Фіона Циткін розвінчує міф про те, що єдина ніша в США, вільна для заповнення емігрантами, – офіціант чи мийник посуду. Ф. Циткін спрямовує інформацію на широку аудиторію, обговорює актуальні проблеми міграції в США в умовах сучасної політичної ситуації. Політичне життя Америки є пріоритетною темою в статтях про жіночу еміграцію. Блогер інформує емігрантів про ставлення політичної системи до еміграції, констатує реальні факти: *Under mining and scapegoating the immigrants for political gains has a rich hi story but with Donald Trump, it reached the new lows. <...> in the 2016 GOP presidential primary race, Trump exposed his prejudice against Mexican immigrants calling them “rapists” and such – and the public distaste of it went viral* [12].

Блогер додає в кожному пості свою оцінку та бачення ситуації: *It is my observation that <...>, It is my hope that <...>*, що робить її пости прийнятними для аудиторії.

Лінгвістичний статус мовлення Ф. Циткін визначається правильністю, прозорістю, компетентністю. Грамотне і доцільне використання термінів, синонімів сприяє належному сприйманню повідомлень. Тавтологій у матеріалі нами не знайдено. Мова ведеться на конкретну тему, у тексті простежуються настрої та ставлення автора до конкретної проблеми.

Висновки. Постать блогера Фіони Циткін вималюється суперечливою, різноспрямованою, якій притаманні як екзо-, так і егоцентризм, що позиціонує героїню водночас спостерігачем і діячем, лідером, рушійною силою і командним гравцем.

Дискурс категорії «час» дає уявлення про блогера як про людину сучасну, яка мислить прогресивно, дискурс категорії «місце» локалізує Ф. Циткін географічно в межах США. У мовленні Ф. Циткін використовує публіцистичний стиль письма, з домінуванням орієнтації на теперішній час.

Блоги Фіони Циткін є авторськими та контентно гомогенними, з орієнтацією на проблеми жінок-емігрантів. Блоги згруповані в межах теми «еміграція», із вкрапленими мікротемами «життє-

вий досвід», «рішучість», «сміливість», «успіх», «діяльність». Ф. Циткін є модератором і генератором ідей.

За класифікацією дискурсу досліджувані статті Ф. Циткін є письмовими за формою, монологічними за видом мовлення, медійним дискурсом за соціально-ситуативним параметром, за різноманітними характеристиками адресанта й адресата є соціально-демографічними, жанр мовлення – публіцистичний, темпоральна домінанта – теперішній час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ухванова-Шмигова И. Дискурсные методики в профессиональной деятельности гуманитария: учебн.-метод. Комплекс. Минск: БГУ, 2013. 202 с.
2. Добросклонская Т. Вопросы изучения медиатекстов. Опыт исследования современной английской медиаречи. М., 2005. 288 с.
3. Ухванова-Шмыгова И. Дискурсные методики в социологическом исследовании. Минск: центр БГУ, 2003. 191 с.
4. Citkin F. Immigrants' integration and American women role models. The Huff post. 2017. URL: https://www.huffingtonpost.com/entry/immigrants-integration-and-american-women-role-models_us_59f4e483e4b06ae9067ab922.
5. Citkin F. Language-culture ceiling and breakthroughs of immigrant women leaders. The Huff post. 2013. URL: https://www.huffingtonpost.com/fiona-citkin-phd/breakthroughs-of-immigrant-women-leaders_b_3964624.html.
6. Citkin F. Cracking American Culture-and-Success Code // fionacitkin.com. 2017. URL: <http://fionacitkin.com/cracking-american-culture-and-success-code/>.
7. Citkin F. Remembering Revolutionary 2017: Lessons Learned. Huff post. 2017. URL: https://www.huffingtonpost.com/entry/remembering-revolutionary-2017-lessons-learned_us_5a3d3fc2e4b06cd2bd03da50.
8. Citkin F. Wisdom of Prominent immigrant women: Take nothing for Granted. Huff post. 2017. URL: https://www.huffingtonpost.com/entry/wisdom-of-prominent-immigrant-women-take-nothing-for_us_59778cc1e4b0c6616f7ce5a8.
9. Citkin F. Prime Parameter of Serious Success in the US: Abundance mentality. Huff post. 2017. URL: https://www.huffingtonpost.com/entry/prime-parameter-of-serious-success-in-the-us-abundance_us_591e0964e4b0b28a33f62ac2.
10. Citkin F. Can immigrant women thrive under Trump? Thrive Global. 2017. URL: <https://www.thriveglobal.com/stories/8778-can-immigrant-women-thrive-under-trump>.
11. Citkin F. Can You change Your Mind set? Look at Immigrant Solutions // fionacitkin.com. 2016. URL: <http://fionacitkin.com/can-you-change-your-mindset-look-at-immigrant-solutions/>.
12. Citkin F. Trumping the immigrants: Prejudice against Pride. Huff post. 2017. URL: https://www.huffingtonpost.com/entry/trumping-the-immigrants_b_7697396.html.